

www.jollibread.com

© Del text: 2022, Àfrica Ragel

Autora representada per IMC Agència Literària

© D'aquesta edició:

2023, Sanoma Infantil y Juvenil, SL i Grup Promotor, SL.

Jolibré és una marca registrada directament o indirectament per Grupo Santillana
Educación Global, SLU, llicenciada a Sanoma Infantil y Juvenil, SL.

Carrer de les Ciències, 73 (Districte econòmic Plaça d'Europa)

08908 L'Hospitalet de Llobregat

Telèfon: 93 230 36 00

ISBN: 978-84-18650-23-9

Dipòsit legal: M-28539-2022

Printed in Spain – Impres a Espanya

Primera edició: abril de 2023

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

Coordinació editorial:

Marta Olivares

Direcció d'art:

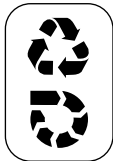
José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Julia Ortega,

Álvaro Recuenco i Laura Ruiz

Plànol de Barcelona: el abrelatas

Les matèries primeres utilitzades
en la fabricació d'aquest llibre són reciclables
i compleixen àmpliament la normativa
europea de sostenibilitat, economia circular
i gestió energètica.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització
dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu
fotocopiar o escanejar algun fragment, adreueu-vos a CEDRO
(Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

Els savis de l'Acadèmia dels Desconfiats

Àfrica Ragel

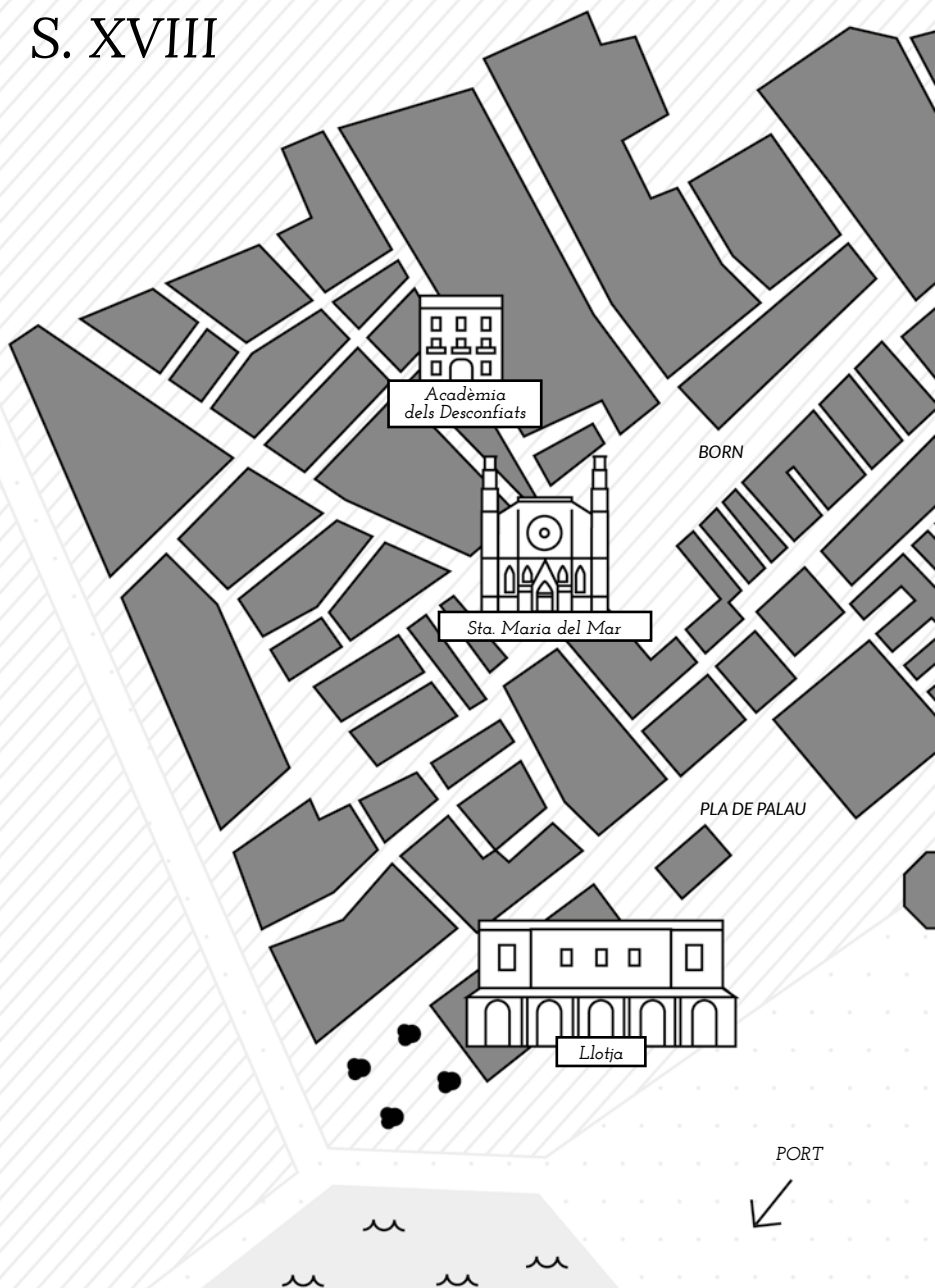
jollibre

Per a tu, Iona, a qui tant emociona aquesta història.

La història que ara us explicaré uneix Barcelona i València servint-se d'un quadern desaparegut, el primer quadern del *Curial e Güelfa*.

Es tracta de la gran aventura de la Sibilla Amenlé, una noia de disset anys afectada pel vitiligen en una època, el 1700, en què tot era una mica més difícil, una mica més complicat d'entendre.

LA RIBERA BARCELONA S. XVIII

Acadèmia
dels Desconfiats

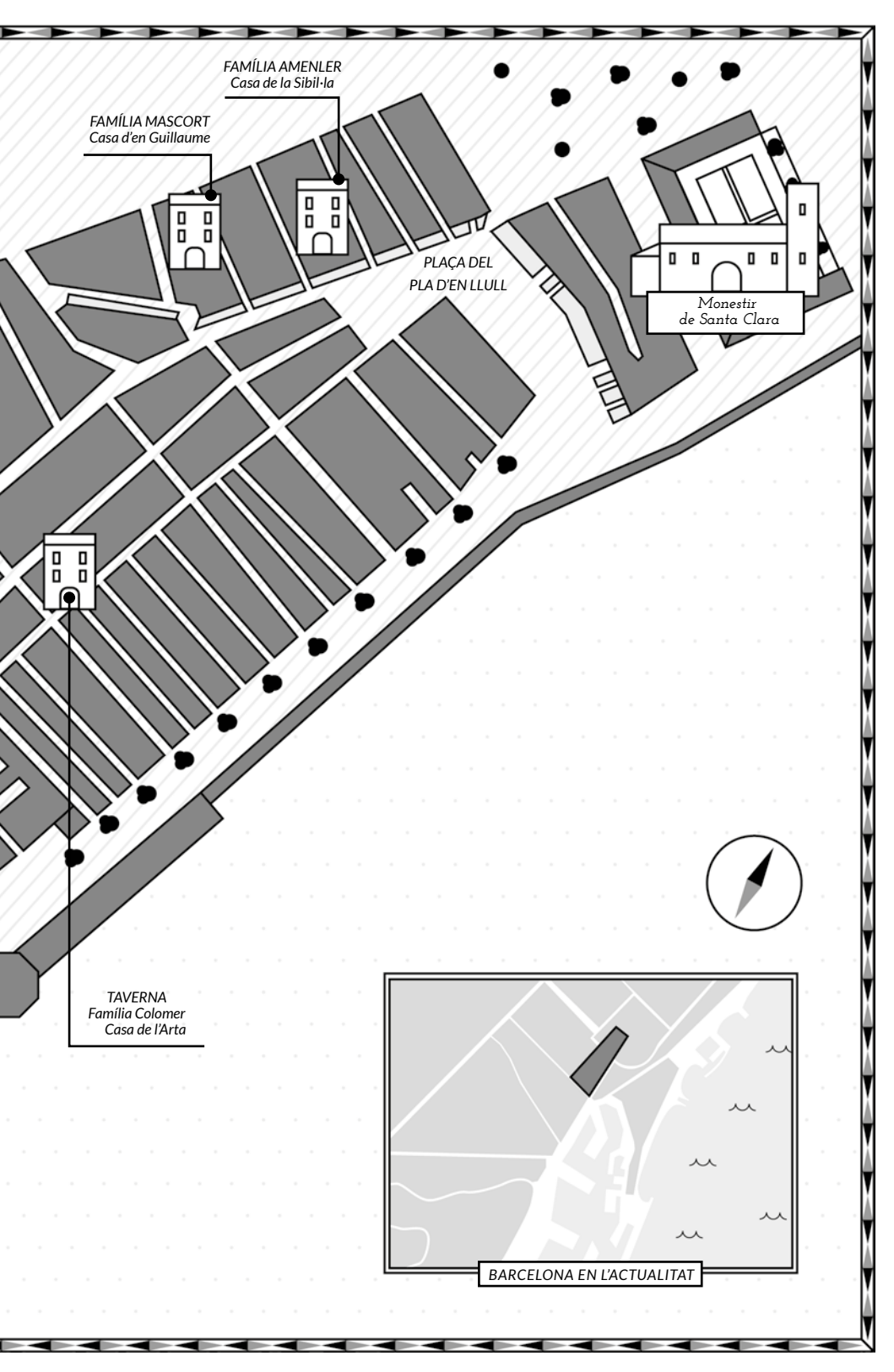
BORN

Sta. Maria del Mar

PLA DE PALAU

Llotja

PORT

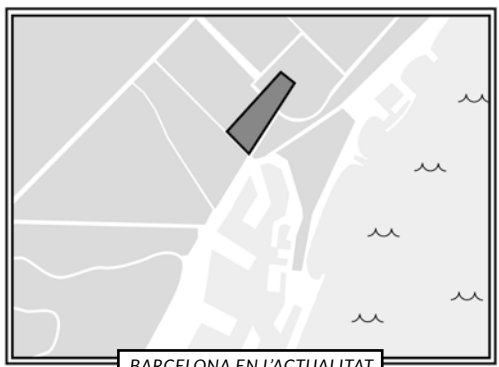
FAMÍLIA AMENLER
Casa de la Sibil·la

FAMÍLIA MASCORT
Casa d'en Guillaume

PLAÇA DEL
PLA D'EN LLULL

Monestir
de Santa Clara

TAVERNA
Família Colomer
Casa de l'Arta

BARCELONA EN L'ACTUALITAT

Barcelona, dilluns 1 de novembre de 1700

La Sibil·la Amenlé va alçar la mirada al cel; era net i clar com el gel. «Massa clar» va pensar, i va tenir el pressentiment que aquell dia alguna cosa important havia de passar.

11

Es va apropar a la petita finestra que hi havia al mur del monestir de Santa Clara i, des de l'altra banda del forat, una mà blanca i prima li va allargar una peça de pa, encara calenta, embolicada en un drap blanc.

—Va, Sibil·la! Ves! I no t'entretenguis pel camí, em sents? —li va dir la veu de la mare—. Marxa, que no vull que et vegin les monges rondant per aquí!

—Mare, em feu sentir com una lladregota. Per què us sentiu culpable? Aquest és el tros de pa que us correspon per pastar la massa per a les monges —va respondre la noia mentre guardava la fogassa al sarró.

La Sibil·la sabia que la mare ja no l'escoltava, havia tornat a les seves obligacions. La podia imaginar travessant l'hort del monestir, amb un caminar lleuger i la mirada a terra com si hagués comès un gran pecat. Així era la mare, servicial i silenciosa.

—Ens veiem a casa, mare —va xiuxiuejar a l'aire.

Va ser aleshores quan va sentir aquell brogit ensordidor que va fer tremolar la terra. Va pensar que la muntanya de Montjuïc s'havia enfonsat. Va pensar en la mare. Va mirar enrere, el monestir estava intacte.

La Sibil·la encara no s'havia refet de l'ensurt quan va esclatar el clam festiu de la gent de Barcelona. Ningú abans a la ciutat havia sentit aquell soroll, però tots sabien, amb certesa, el que allò representava.

12 «No et pots quedar aquí. Espavila't!» es va dir. Amb una mà es va assegurar el sarró amb el pa i, amb l'altra, es va aixecar les faldilles per agilitzar el pas. Va córrer com quan era petita i jugava amb la seva germana Caterina, perquè quan corria se sentia bé. Sentir la velocitat en el cos l'ajudava a suportar la pell tacada que tant odiava i que la feia ser diferent. La mare sempre li havia dit que néixer en una nit de lluna plena la feia especial i per això ella tenia trossets de lluna escampats pel cos. Però la Sibil·la havia crescut, ja no era la nena que creia tenir poder pel fet de ser diferent dels altres. Ara, amb disset anys, tenir la pell plena de taques blanques li semblava un càstig del qual mai es podria deslliurar.

Intentava no recordar-ho, oblidar com era per fora, però no ho aconseguia perquè les seves imperfeccions es reflectien en la mirada curiosa dels altres quan la fitaven sense dissimular, quan li observaven les formes blanques dibuixades sense sentit ni control a la cara, a les mans, als braços, a l'escot. La

Sibil·la se sentia com una tela mal tenyida, se sentia incompleta.

En arribar al pont de Santa Marta va descobrir la multitud abocada al Rec Comtal; miraven amb els ulls molt oberts i els rostres emocionats aquell torrent canalitzat que recorria la ciutat. Les aigües que duia arribaven des dels pous de Montcada, corrien veloces movent els molins i regant les terres que trobaven en el seu recorregut fins a Barcelona. A la ciutat abastien els tallers, les carnisseries, les adoberies... Però aquell dia que marcava l'inici del mes de novembre, les aigües havien pujat violentament de cabal i havien irromput dins la ciutat acompanyades del soroll violent de la seva força.

13

Els Barcelonins somreien, les aigües del Rec Comtal també s'havien tenyit de vermell. El color de la sang era la materialització d'una predicció que s'havia transmès de generació en generació: «El dia que mori un rei sense hereus, el Rec Comtal es tenyirà de vermell i l'Acadèmia dels Desconfiats estarà preparada per triar un jove que esdevindrà heroi i ens defensarà de la guerra que vindrà.»

La Sibil·la va intentar trobar un espai entre la gentada i va aconseguir acostar-se a la petita barana de pedra del pont. Tot i el fred del dia, la gent amuntegada com les formigues d'un formiguer li provocava calor i ja notava la suor regalimant-li pel front. Es va ajupir a recollir un branquilló del terra, es va recargolar els cabells amunt i se'l va passar de dalt a baix per recollir-se'ls.

—Què et sembla? —Una veu amiga li va parlar a cau d'orella.

Es va tombar, darrere d'ella els ulls del color de l'ambre de l'Arta la miraven il·lusionats.

—Arta! M'has espantat!

—Què? Què me'n dius, d'això? —va dir l'amiga asseylant les aigües vermelles.

—Podria ser que s'hagin tornat a rebentar les botes de vi dels Mascaró. No seria la primera vegada que teñeixen de vermell l'aigua del Rec.

—Sibil·la! Mira l'aigua. És vermella com la sang i fa olor de ferro.

14

Sí, tot això la Sibil·la ja ho havia sentit a dir. A casa moltes vegades s'havien explicat aquestes històries de sang, d'olor de ferro, d'una explosió d'aigua, de reis morts, d'herois... Ella i la seva germana les havien escoltades atentament mentre somiaven que es feien realitat. Va somriure i va prendre la seva amiga de la mà per obligar-la a sortir d'entre la multitud.

—Anem! Estan tan emocionats que acabaran tots dins l'aigua —va dir mentre comprovava que la fogassa de pa continuava al seu lloc.

—Com vols que estiguin? Han mort molts reis, però mai el Rec s'havia tenyit de vermell. Jo ja creia que es tractava d'una història de velles. Les profecies auguren una guerra propera.

—Les profecies, les profecies! Ai! Estic farta de tanta guerra. Fa només tres anys que va acabar la darrera. A més a més, ha arribat algú amb la notícia? Potser no és veritat, el rei Carles no és gaire gran, encara podria viure molts anys més.

—Ho acaben de comunicar al Born: el rei Carles ha mort. Mai no ha estat gaire sa. Encara ha durat prou...

Era el dia de Tots Sants, la ciutat estava plena de paradetes que omplien l'aire de dolçor. A les paradetes, fetes amb fustes cobertes de teles acolorides, hi havia safates plenes de castanyes i panellets. Però amb l'enrenou de les aigües vermelles, les flors, els canelobres i els dolços havien deixat de ser els protagonistes. Ningú s'hi fixava, ningú tenia temps de comprar. Les converses i les anades i vingudes pel gran esdeveniment havien eclipsat les decoracions, i l'olor de ferro havia camuflat la dolçor de l'ambient.

—Vols una castanya? —La Sibil·la es va treure dues castanyes de la butxaca del davantal.

—Ets terrible. Un dia d'aquests t'enxamparan prenent el que no és teu —va renyar-la l'Arta mentre agafava un d'aquells fruits cuits.

—Són les meves petites emocions. Ja ho saps —va dir la Sibil·la i va abaixar la mirada.

—Què et passa? Per què no somrius?

—No et sembla que conformar-me amb l'emoció de robar dues castanyes és massa poc?

—Crec que no cal agafar-ne més, no?

—No em refereixo a això! Oblida les castanyes, Arta.

—Les oblido. Però no acabo d'entendre el que em vols dir.

—T'adones del que vol dir que el Rec s'hagi tenyit de sang? Tots els barons que aquest any fan disset anys estan convidats a passar les proves. Només un les superarà

i haurà d'estar preparat per superar la prova final, la més difícil, la que només amb valentia i intel·ligència es pot superar. D'aquesta manera es convertirà en l'heroi de l'Acadèmia dels Desconfiats.

—Tu ho has dit «tots els barons» —va respondre l'Arta.

—Estimada amiga, els barons necessiten *menines* que els acompanyin en la seva aventura.

—Però, tu... Tu no pots... Les teves...

16

La Sibil·la es va aturar, va posar una mà sobre l'espatlla de la seva amiga i la va obligar a mirar-la als ulls.

—Et refereixes a les meves taques a la pell? A cap banda diu que una dona esquitxada de lluna no pugui ser una *menina*. Enlloc diu que les ajudants dels aspirants a heroi hagin de ser guapes i perfectes.

—No em refereixo a això... O potser sí... Però és que em sobta que t'interessi. Sibil·la, no puc imaginar-te sent només l'ajudant d'un aspirant a heroi.

—Mai no tindrè marit. Quin home voldrà una dona com jo per esposa? I què faré en una ciutat on et cal un home al costat per a tot? Potser com a *menina* podria fer-me valer d'alguna altra manera, no creus?

—És cert que tens una bellesa estranya, estimada amiga, però això no vol dir que no puguis arribar a un matrimoni.

—I si soc jo qui no vol casar-se? Saps que ja tenim edat de tenir marit. Tant se val... De moment, l'únic futur que m'espera és ajudar el meu pare a netejar els budells dels

bous per fabricar les cordes de viola. Perquè, ni tan sols al monestir de Santa Clara, no em deixarien acostar a la massa de pa per substituir la meva mare quan els seus dits cansats ja no puguin més. Te n'adones, Arta? Sent la *menina* d'un baró i, si aquest arribés a ser l'heroi buscat, em veurien d'una altra manera.

—A tu no, a ell. En les llegendes que expliquen de les altres vegades que s'ha triat heroi, recordes el nom d'alguna *menina*? Les dones mai han estat protagonistes de res. Els barons són els que han viscut les aventures, encara que elles fossin al seu costat fins al final.

17

—Llegendes... Jo vull canviar aquestes llegendes i crear històries reals. Vull escriure aquestes històries de la mà d'en Guillaume.

—Guillaume...

—Som amics des de petits. Res no em faria més il·lusió que ser la seva *menina*.

L'Arta es va moure inquieta abans de tornar a parlar:

—És molt perillós. Les proves són molt difícils.

—Com ho saps? Ningú ha parlat mai de les proves, ni del que els savis de l'Acadèmia dels Desconfiats busquen en un heroi —va respondre la Sibil·la amb un somriure als llavis—. Diques, coneixes alguna de les proves?

—No, però sempre han explicat que es tractava de proves que només els més valerosos, valents i forts eren capaços de superar.

—Nosaltres som valeroses, valentes i fortes —va dir la noia aixecant els braços enlaire.

No van poder continuar parlant perquè un grup de gent, que cantava i saltava, les va separar. La Sibilla es va deixar portar per l'eufòria d'aquells veïns, per l'alegria d'estar vivint un moment únic, un moment històric, sense saber que l'esperaven els moments més difícils de la seva vida.

—El Rec Comtal s’ha tenyit de vermell! De roig intens! —Els crits d’una veu masculina es van escampar per totes les estances del palau Dalmases al carrer Montcada, l’edifici que acollia l’Acadèmia dels Desconfiats.

L’Enyego va aixecar la ploma de cos nacrà del paper i va escoltar amb atenció. Havia arribat el dia? Quants anys feia que esperava que el Rec Comtal canviés de color?

Va netejar la ploma, se la va guardar dins la petita butxaca de la camisa i va sortir al passadís per unir-se a la resta de la comunitat.

—Què passa? —va preguntar—. És cert el que he sentit?

—Benvolgut amic, sembla que sí! Anem amb els altres! —En Melcior, el millor amic de l’Enyego, va somriure i va esbufegar fent volar el floc de cabells blancs que tenia al serrell.

Van baixar els graons de l’escala principal, il·lusionats. Tots els savis de l’Acadèmia dels Desconfiats es van amuntegar al voltant d’en Pau, el vell savi blanc, per escoltar les seves paraules.

—Silenci! —va demanar l'home quan va saber que els trenta savis que vivien a l'Acadèmia eren presents—. Com ja sabeu, el Rec Comtal s'ha tenyit de vermell. Això vol dir que ha arribat el moment en què l'Acadèmia dels Desconfiats obri les portes als barons de Barcelona que enguany compleixen disset anys. Estem preparats per a això, fa anys que ens preparem. Necessitem un heroi que ens defensi de la guerra que ha de venir. Quan un rei mor sense descendència són molts els que tenen interessos a aconseguir la corona que deixa.

Un rebombori general es va escapar entre la resta de savis. En Pau va respirar profundament, es va fregar les mans i va tornar a demanar silenci per poder continuar parlant.

—Comencen les proves. Han passat moltes generacions de barons que no han tingut aquesta gran oportunitat, però els nois que van néixer el 1683 són molt afortunats. Així i tot, no tots tindran el valor de presentar-s'hi i, dels qui ho facin, només un d'ells aconseguirà el títol d'heroi. Només un!

En Pau els va mirar atentament un a un, el silenci es va mantenir tibant entre les velles pedres del pati del palau fins que en Melcior el va trencar amb una pregunta:

—Mestre, les proves a heroi continuen sent les mateixes?

—Les proves són les mateixes des de fa segles i no canviaran, per molt que el món hagi canviat. Vull que estigueu molt atents a tot el que passi a partir d'ara a Barcelona. La ciutat es vestirà de festa, cap dels ciutadans

de la nostra era ha viscut abans un esdeveniment com aquest. I us dic que presteu molta atenció perquè hem de portar un registre exacte dels barons que fan els disset aquest any. Intentaran apuntar-se-n'hi molts més. Ja em sembla sentir-los: «jo els faig al gener», «jo els vaig fer el 31 de desembre de l'any passat», «jo els aparento». Hem de ser molt escrupolosos i admetre només els inscrits a l'apartat de naixements del tom de l'any 1683. Està desat a la biblioteca. Allà trobareu totes les defuncions d'aquell any, els segrestos i les desaparicions de ciutadans i, per descomptat, els naixements, tant de dones com d'homes, els que van néixer vius i els que van néixer morts. Recordeu que només poden presentar-se a les proves els barons, cap dona. L'Enyego s'encarregarà de presentar la llista als ciutadans, més enllà d'això poc més podem fer per motivar-los.

—Segur que s'hi presentaran tots —es va sentir una veu.

—Us sorprendríeu dels barons que no voldran apuntar-s'hi. Només es presenten els valents i els bojós. Temps al temps... —El vell savi blanc va aixecar la mà per evitar comentaris i va dir:— Ara, tornem tots a les nostres feines. Enyego, acompanya'm a crear aquesta llista.

L'Enyego va alçar el coll i es va estirar avall la camisa blanca per eliminar-ne qualsevol possible arruga. Va pujar els esglaons que el separaven d'en Pau i es va acostar a ell:

—Som-hi, senyor!

Els raigs de sol d'aquell novembre incipient entraven a través dels cortinatges de ras granat que penjaven dels

sostres alts de la biblioteca. Milers de llibres ordenats meticulosament s'alineaven els uns al costat dels altres.

22 En Pau va entrar el primer seguit de l'Enyego que, com sempre feia, es va dirigir al centre de la sala. Allà, suspès en l'interior d'un cercol daurat sense cap punt de recolzament, hi havia un globus terraqüi gegantí. El jove va apropar les mans sobre la superfície llisa i, abans que les puntes dels dits poguessin tocar-lo, el globus va girar lentament. L'Enyego va observar com passaven davant dels seus ulls tots aquells trossos de terra desconeguts als quals durant tants anys havia somiat viatjar.

—Enyego! Deixa de somiar i acosta't —va ordenar en Pau mentre pujava l'escala de caragol que donava accés a la balconada que recorria la biblioteca.

—Qui apunta totes aquestes dates? —va preguntar el noi assenyalant tots els volums ordenats amb la història de les vides dels barcelonins.

—Tenim comunicació directa amb l'ajuntament, amb les parròquies i amb les famílies. Tenim ulls a tot arreu, no només els savis que viviu aquí formeu part de l'estructura de l'Acadèmia dels Desconfiats. Agafa el paper de fer còpies, el necessitaràs perquè cap d'aquests llibres no pot sortir de la biblioteca.

L'Enyego va obrir un petit armari i en va agafar un grapat de fulls de color blau brillant. Els va alçar per deixar que els raigs del sol passessin a través d'ells. Semblaven talment fulls de vidre.

—Quan hagi fet la còpia recorda repassar la llista de defuncions dels toms següents, potser... Vaja, segur que

algun d'ells ja no és entre nosaltres i podria ser molt trist per a la família sentir dir en un acte públic el nom del seu fill mort entre els aspirants. Et deixo sol, tens feina.

El vell savi va baixar lentament les escales de caragol, va traspasar la biblioteca i, sense fer soroll, va desaparèixer.

L'Enyego va introduir un dels fulls de copiar entre les pàgines del llibre, va tancar el volum, va comptar fins a tres i el va tornar a obrir. El full havia perdut la transparència i s'hi havien copiat els noms dels allí inscrits. Va repetir el procés quatre vegades més, després es va acomodar en una cadira senzilla que hi havia davant d'una petita tauleta. Va treure la ploma de nacre de la butxaca, la va remullar en el tinter sempre disposat i preparat per si algun savi decidia treballar allà i va ratllar a la llista els noms de totes les dones.

Després es va entretenir a repassar, tom per tom, fins al volum del 1700, totes les defuncions. Era un llistat de noms amb dos mots al costat que definien la causa de la mort. Era fàcil morir, podies rebre un cop de pedra al cap quan els teus ossos encara eren febles i caure fulminat al moment, o podies morir de qualsevol malaltia que a un altre només el feia esternudar, et podia caure al damunt la paret d'una casa en construcció o un cavall et podia matar d'una coça, fins i tot podies caure al Rec Comtal i morir ofegat.

L'Enyego va llegir, un a un, la llista dels noms dels barons que ja no eren entre els vius: Rispau de Portell (nascut mort), Joan Gener (diftèria), Pere de Creu (perdut al Rec Comtal), Bernat Amenlé (accident estrany)... L'última causa de mort l'havia sorprès, «accident estrany».